

Zagrebačka rezolucija o višejezičnosti

1. Preambula: Višejezičnost kao preduvjet kulturne i jezične raznolikost u Europi

Sastavni dio identiteta modernoga Europljanina jest i svijest o tome da živi na kontinentu kulturnih i jezičnih raznolikosti, na kojem komunikacija između različitih jezičnih i kulturnih prostora postaje sve intenzivnija. Odlučujuća pretpostavka za uspješno sporazumijevanje u Europi jest da što veći broj Europljana govori što više stranih jezika. Višejezičnost stoga pripada temeljnim europskim vrijednostima jer znatno pridonosi kulturnom pluralizmu u Europi, potvrđuje se i cijeni kao dio zajedničke europske svijesti. Višejezičnost stoga treba promicati podjednako kao i ostale temeljne europske vrijednosti, poput tolerancije, pluralizma, civilnog društva i parlamentarne demokracije.

Višejezičnost kao činitelj sporazumijevanja među kulturama ne može biti zamijenjena dominacijom jednoga globalnog jezika - engleskoga. U Europi, koja se sve više ujedinjuje, poznavanje što većeg broja stranih jezika nezaobilazno je ako se želi osigurati visoka razina osobne i poslovne mobilnosti. Pristup znanju i međunarodnim obrazovnim institucijama, razumijevanje za kulturnu i jezičnu raznolikost Europe, ali i pristup europskom tržištu može biti dugoročno osiguran samo, ako se već tijekom obveznog školovanja nauče najmanje dva živa strana jezika.

Da bi se ostvario taj obrazovni cilj, potrebni su novi koncepti u obrazovnoj politici i na metodičko-didaktičkom području. U tom kontekstu *Zagrebačka rezolucija o višejezičnosti* zahtijeva obvezno rano učenje stranog jezika i promišljanje novih koncepata glede redoslijeda stranih jezika u kojem će prvi strani jezik motivirati na učenje novih jezika.

2. Višejezičnost počinje već u dječjem vrtiću

Razvijanje **prave višejezičnosti** počinje tek s učenjem **drugoga stranog jezika**. Taj se obrazovni cilj može najlakše ostvariti ako se s učenjem prvoga stranog jezika počne što ranije. Stoga je potrebno zakonski poticati rano učenje stranog jezika, po mogućnosti već u dječjem vrtiću.

S učenjem drugoga stranog jezika trebalo bi početi već početkom trećega ili četvrtog razreda osnovne škole. Jednako tako, svaki bi učenik trebao imati mogućnost stjecanja osnova i trećega stranog jezika još za vrijeme obveznog školovanja.

3. Redoslijed učenja stranih jezika koji učeniku olakšava postizanje višejezičnosti

Globalna rasprostranjenost engleskoga i brzi početni uspjesi u usvajanju toga jezika, prema iskustvu, smanjuju motivaciju učenika za učenje još jednoga stranog jezika. Sa stajališta psihologije učenja jezika, višejezičnost se može najbolje postići ako se u

nižim razredima osnovne škole počnu učiti strani jezici koji su slabije zastupljeni u učenikovoј svakodnevnicu i koji, sa stajališta učenika i roditelja, na početku učenja zahtijevaju veće zalaganje.

To bi značilo promjenu trenutačno prevladavajućeg redoslijeda stranih jezika - u kojemu je engleski po pravilu prvi strani jezik - u korist drugih europskih jezika. Engleski na drugome mjestu u redoslijedu stranih jezika bio bi doprinos u izgradnji osnova **prave višjezičnosti**. To nipošto ne bi značilo ograničavanje učenja engleskog jezika ili manje zanimanje za nastavu engleskoga.

4. Raznolikost ponude pri izboru prvog stranog jezika

Polazeći od prijedloga promjene u redoslijedu učenja stranih jezika u školi potrebno je odrediti s kojim stranim jezikom valja početi. Pritom je nužno uzeti u obzir mnoštvo čimbenika. Proces europskog ujedinjenja i geopolitički položaj Hrvatske kao srednjoeuropske i mediteranske zemlje govore u prilog tome da u Hrvatskoj višjezičnost treba početi izgrađivati učenjem stranih jezika koji zbog svoje gospodarske, političke, kulturne i povijesne važnosti imaju veliko značenje za integraciju Hrvatske u EU. U Hrvatskoj su to prije svega njemački, francuski, talijanski i španjolski. U smislu pluraliteta ponude stranih jezika svakako je potrebno poticati učenje i drugih stranih jezika. Kako bi se osigurali jezični preduvjeti mobilnosti u Europi, svaka bi škola trebala - osim engleskoga - **ponuditi što veći broj stranih jezika** od kojih se onda može izabrati s kojim će se jezikom početi kao s prvim stranim jezikom.

U svakom slučaju izbor prvog stranog jezika u hrvatskom školskom sustavu mora biti slobodan.

5. Višjezičnost zahtijeva nove sadržaje u didaktici i izobrazbi nastavnika stranih jezika

Višjezičnost obuhvaća dvije razine. Osim uvođenja široke ponude stranih jezika u školama, potrebno je reformirati i izobrazbu učitelja i profesora stranih jezika s obzirom na višjezičnost.

Kao budući prenositelj kulture učitelj i profesor stranog jezika morao bi moći integrirati prenošenje znanja o Europi i interkulturalno učenje u nastavu stranih jezika. Također bi trebao znati prenositi znanje jezika i kulturnih sadržaja uz pomoć novih medija. U skladu s tim, potrebno je razviti europski orijentirane module za izobrazbu nastavnika, utemeljene na medijskoj pedagogiji i novu generaciju nastavnih materijala za škole.

6. Višjezičnost kao koncept sveučilišne nastave

Višjezičnost kao koncept poslovne i osobne mobilnosti u Europi ne smije se ograničiti na područje školske izobrazbe nego mora ući i u sveučilišnu nastavu. Valja razmisliti o tome u kojem opsegu nastavu na što više stručnih područja mogu ponuditi i domaći profesori na stranom jeziku, da bi se, više nego dosada, razvijala i poticala višjezičnost na visokim školama.